

Medlemsbladet

UPPSALA SENIORUNIVERSITET

ÅRGÅNG 28 NR 5 DECEMBER 2006

Stimulera hjärnan – och håll dig ung

På senare tid har det skrivits mycket om vikten av att på äldre dar hålla sig aktiv, både fysiskt och mentalt. De flesta vet numera att det är bra att äta rätt och att motionera. Men det är lika viktigt att utmana hjärnan.

Boo Johansson, professor i åldrandets psykologi vid Göteborgs universitet, skriver: "Att behålla sin nyfikenhet och att vara alert och öppen, att använda hjärnan så allsidigt som möjligt är ett bra recept. Att läsa öppnar sinnen och sätter igång vår associationsförmåga mycket bättre än när vi tittar på TV. Att göra lite svårare saker än vi tror att vi klarar av är viktigt, både när det gäller fysisk och psykisk aktivitet. Och att sätta den sociala samvaron högt på agendan".

I det här numret av USU:s Medlemsblad finns det nya studieprogrammet för våren 2007. Här finns både gamla bekanta serier och cirklar men också många nya aktiviteter. Dit hör seminarier, där vi inte bara ska kunna ställa en och annan fråga mot slutet. I ett seminarium är antalet deltagare begränsat – i vårt fall till 40 – och det ska finnas ordentligt med tid till diskussion efter en föredragande inledning.

Vi behöver inte bestiga berg för att stimulera hjärnan. Men att göra litet svårare saker än vi tror att vi klarar av

är viktigt. Ju mer vi tränar hjärnan, desto större är chansen att vi behåller vår tankespänst när vi blir äldre. Kan-ske vill du pröva att lära dig ett nytt språk eller att använda en digitalkamera? Eller vill du hellre diskutera litteratur eller måla akvarell? Eller träna att prata franska som du en gång kunde men inte har gjort så mycket under de senaste 50 åren?

Läs igenom programmet och anmäl dig till litet hjärngymnastik. Gör det ganska snart så att du inte riskerar att inte komma med. Och är det något du saknar i vårt utbud så hoppas jag att du hör av dig till vårt kansli. Arbetsgruppen skriver upp alla synpunkter som de får in och vidarebefordrar dessa till dem det berör.

Jag vill till sist tacka alla engagerade medarbetare som ställer upp som frivilliga cirkeledare och föreläsare, arbetsgrupps- och styrelsemedlemmar. Utan era insatser skulle ingenting fungera. När det här skrivs i början av november så verkar det litet tidigt, men när ni får det här Medlemsbladet är det dags att önska alla USU:s medlemmar en riktigt

God Jul och ett Gott Nytt Studieår 2007!

MAJ ALDSKOGIUS
ordförande

**VÅRENS PROGRAM
RIV UR OCH SPARA!**

**KALLELSE TLL
ÅRSMÖTE 2007**
SID 2

**SEMINARIESERIEN
FORSKNING OCH
FRAMSTEG**
SID 6

RESAN TILL HAMBURG
SID 7

KONGRESS I REIMS
SID 5

Medlemsbladet

Medlemsinformation för Uppsala
Senioruniversitetet

Ansvarig utgivare
Maj Aldskogius

Redaktörer: Sven Lundström,
Barbro Posse, Marie-Louise Vogel

Tryckeri: Idétryck, Uppsala

ISSN: 1651-0445

Uppsala Senioruniversitet

Ordförande: Maj Aldskogius

Expedition: Portalgatan 2 A

Postadress: Box 386, 751 06 Uppsala

Öppettider: mån – fre kl 10.00-12.00

Telefon 018- 24 35 01

Org nr. 81 76 02-4969

E-post: usu@folkuniversitetet.se

Webbplats: www.usu.se

Plusgiro

För medlemsavgifter 19 74 24-5

För cirklar och föreläsningar 39 70 67-0

För resor och studiebesök 498 69 81-1

Årsavgift 200 kr

Arbetsgrupp:

Ingrid Melin, sammankallande	54 17 80
Gudrun Bäckström	36 65 21
Inga-Britta Hansson	36 64 42
Margareta Knutson	26 10 16
Elsa-Britta Larsson	32 02 68
Ingeborg Sjöström-Rédei	14 21 85
Caare Smith	32 41 48
Elsa Söderqvist	14 05 68
Mia Virving	38 52 01
Helena Östling	50 11 37

WWW.USU.SE

INNEHÅLL

Ledare	1
Resor och studiebesök	3
Resan till Reims	5
Små steg, lång vandring	6
Resan till Hamburg	7
Från skivrarstugan	8

Kallelse Årsmöte 2007

Föreningen Uppsala Senioruniversitet kallas till årsmöte

Tid: tisdagen den 13 mars 2007, kl. 13.15

Plats: Linnéstugan, Missionskyrkan 1 tr, S:t Olofsgatan 40

Ärenden enligt stadgarna.

Mot i o n e r som medlemmar önskar få behandlade på årsmötet skall vara **styrelsen tillhanda** senast måndagen den **29 januari 2007**. De skall sändas till USU:s expedition, Box 386, 751 06 Uppsala

Uppsala den 30 oktober 2006

Styrelsen

Ett gyllene tillfälle för t.ex. cirkelledare att ytterligare förkovra sig inom sina områden

Sök Stipendium 2007

för utbildning och utbildande resor

Folkuniversitetets jubileumsstipendium för 2006 är ledigförklarat.

Stipendiet på 7500 kr avser studier och utbildningsresor. Det kan sökas av alla

Senioruniversitetets medlemmar, såväl lärare som elever. Ansökan görs på en

särskild blankett som finns att få på USU:s expedition. Uppge för vilket ändamål stipendiet söks samt beräknade kostnader.

Skicka in din ansökan till USU:s expedition, Box 386, 751 06 Uppsala.

Senast den 16 februari 2007 vill vi ha din ansökan.

USU:s årsavgift

För att delta i USU:s aktiviteter måste Du ha betalat årsavgiften 200 kronor.

Den betalas en gång per år, helst under oktober–november och gäller följande kalenderår.

Redan under betalningsåret får Du Medlemsbladet nr 5 som innehåller vårterminens aktiviteter och har rätt att delta i månadsföreläsningar, resor och utflykter men däremot inte i de kurser och föreläsningsserier som startar under hösten.

Det händer att personer av misstag betalar årsavgift en dubbelt. Kontrollera att detta inte händer dig!

Glöm inte att meddela ändringar av e-post, annan adress och telefonnummer till kansliet. Anmälan/återbud till resor m m kan lämnas på tel.svar.

**Nästa nummer av tidningen utkommer den 20/2 2007
Manusstopp 31/1**

Resor och studiebesök

Första anmälningdagen

kan du anmäla dig på telefonsvararen tel. 24 35 01 från och med kl. 7.00 precis. Du kan anmäla max fyra medlemmar. Du meddelas endast i de fall du inte får plats. **Betala** till vårt plusgiro-konto 498 69 81-1 **om plats erhållits** helst inom 10 dagar.

OBS! Deltagande i våra arrangemang förutsätter att medlemsavgiften är betald.

Koördning för anmälan

Till arrangemang som kräver bussresa finns endast 50 platser att tillgå. När efterfrågan är stor (medlemsantalet är ca 1700) kan vi tyvärr inte tillmötesgå alla, men vi registrerar inkomna anmälningar med dag och klockslag och får på så vis en rättvis turordning. Vi beklagar de gånger biljetterna inte räcker till och dubblar arrangemangen när så är möjligt.

Oförutsedda händelser som kan påverka resor meddelas på måndagar i **Uppsala Nya Tidning** under **Föreningsnytt**. Samma information lämnas på vår webbplats www.usu.se.

Inför ett årsskifte har vi vissa svårigheter att beställa biljetter framåt i tiden eftersom många teatrar släpper vårens biljetter när Medlemsbladet redan lämnats för tryckning. Vi avser dock att under våren erbjuda biljetter till "Lång dags färd mot natt" på Dramaten och till musikalen "Singin' in the rain" på Oscarsteatern och/eller "After Dark" på Cirkus.

16 december lördag

von Sydowmordens gåta

Uppsala Stadsteater

von Sydowmorden i mars 1932 var en tragedi som slutade på hotell Gillet i Uppsala. För något år sedan utkom boken "I skuggan av ett mord" av Helena Henschén där hon beskriver omständigheterna kring de tragiska morden i moderns familj. I samma ämne har senare boken "von Sydowmordens gåta" utkommit av Anders Frigell, som även skrivit manus till den aktuella pjäsen. I huvudrollerna Bengt Nilsson och Lena Mossegård som

Fredrik och Ingun. Vi erbjuder en lördagspaus i julförberedelserna för att se denna kritikerrosade föreställning.

Erbjudande om biljetter har tidigare annonserats i UNT under Föreningsnytt.

Ring för ev. kvarvarande biljetter så snart ni får Medlemsbladet, anmälan är bindande.

Tider:

15.40 Biljetterna delas ut i teaterns foajé 20 minuter innan föreställningens början

16.00 Föreställningen börjar, speltid ca 2 tim och 50 min inkl paus

Pris: 125 kr för biljett på främre parkett.

Ansvarig: Helena Östling

5 januari 2007 fredag

Trollflöjten av Mozart

Operan i Stockholm

Till den tidigare föreställningen i november kom långt flera anmälningar än vi kunde tillmötesgå. Glädjande nog har vi lyckats dubblera arrangemanget och fått biljetter även till denna föreställning. Biljetterna har i första hand erbjudits dem som stått på väntelista. Resterande biljetter har i annons i UNT under Föreningsnytt erbjudits övriga intresserade. Denna uppsättning av Trollflöjten i regi och scenografi av Lars Rudolfsson presenterades med rollista i Medlemsbladet nr 3.

Ring för ev. kvarvarande biljetter så snart ni får Medlemsbladet, anmälan är bindande.

Tider:

16.00 Avfärd från S:t Eriks torg

18.00 Föreställningen börjar, speltid ca 3 tim inkl paus

21.00 ca Hemfärd

22.30 ca Åter i Uppsala

Pris: 535 kr för bussresa och biljett på främre parkett.

Ansvarig: Helena Östling

21 januari 2007 söndag

Blomsterplockarna

Dramatens lilla scen

Det gnistrar, lyser, tindrar, glänser och sprakar av teaterkunnande, skriver Bo Ingvar Kollberg i sin recension av denna pjäs av Erland Josephson. Regi Lars Amble, scenografi Sören Brunes. Inte undra på med sådana giganter på scenen som Inga Landgré, Kristina Adolphson, Lotte Ejebrant, Ingvar Kjellson, Jan-Olof Strandberg och Nils Eklund. Kollberg skriver att åtskilligt av den charm, iakttagelseförmåga, och förlösande ironi som kännetecknade Josephsons minnesböcker även finns med i denna föreställning. Handlingen: sex skådespelare har infunnit sig till en audition för att improvisera blomsterplockare. Under väntan på regissören som aldrig dyker upp skojar man med sig själv och andra, driver med teaterns konventioner, vanor och ovanor – och som Kollberg skriver ger teaterkonsten en varm björnkram. Pjäsen hade premiär på Strindbergs Intima Teater men har p.g.a. publiktrycket flyttats till Dramatens lilla scen.

Tider:

12.00 Avfärd från S:t Eriks torg

14.00 Föreställningen börjar, speltid ca 1,5 timme

15.30 ca Hemfärd

17.00 ca Åter i Uppsala

Pris: 295 kr för bussresa och biljett på parkett.

Första anmälningdag: fredag den 8 december, anmälan är bindande.

Ansvarig: Helena Östling

6 februari 2007 tisdag

Myntets historia i tal och bild

Hjortens lokal, Dragarbrunnsgatan

Med anledning av att en av Sveriges största myntsamlingar finns i Uppsala kommer 1:e antikvarie Harald Nilsson vid Uppsala universitet att i samband med en

1-timmes bildvisning ge oss en intressant redogörelse för myntets historia och universitetets myntkabinett.

Vid ev. förhinder var vänlig meddela detta så att reserv kan sättas in.

Tid: Samling kl. 12.45, föredrag med bildvisning startar kl. 13.

Träffpunkt: Hjortens lokal, Dragarbrunnsgatan (mitt emot missionskyrkan), en trappa ner i stora salen.

Pris: 20 kr

Första anmälningdag: onsdag den 17 januari

Ansvarig: Helena Östling

28 februari 2007 onsdag

Voices and Wings

med Martin Fröst klarinett och Roland Pöntinen piano

Konserthuset i Stockholm

Ett unikt tillfälle att höra två musiker av världsklass. Martin Fröst är förmodligen den mest efterfrågade klarinettisten i världen just nu. Han gästspelar med ett otal orkestrar världen runt. Times skriver: "Until you've heard Martin Fröst you haven't heard the clarinet". Men först gör vi en rundvandring i Ivar Tengboms "grekiska tempel". Konserthusets guidade visningar är mycket populära, bl.a. finns nu Isaac Grünewalds originalskisser att beskåda. Efter visningen äter vi en delikatesslandgång med öl/vatten och kaffe. Under konserten därefter spelas musik av Schumann, Högborg, Ravel, Messiaen och Hillborg.

Tider:

14.00 Avfärd från S:t Eriks torg

16.00 Visning av Konserthuset med guide

17.00 ca Måltid: landgång, öl/vatten och kaffe

18.00 Konsert ca 1 timme

19.00 ca Hemfärd

20.30 ca Åter i Uppsala

Pris: 440 kr för bussresa, visning av konserthuset, måltid och konsertbiljett på parkett.

Första anmälningdag: måndag den 11 december, anmälan är bindande.

Ansvarig: Gudrun Bäckström

14–16 maj 2007

Konstkryssresa till Oslo och Köpenhamn

Bussresa Uppsala–Oslo–Uppsala, kryssning Oslo–Köpenhamn–Oslo "i lyxklass", väl utvalda konstupplevelser och välrenommerade konstguider.

Dag 1. Rackstadmuseet i Arvika. Lunch i Fredsriket Morokulien. 2 rätters middag på DFDS Seaways kryssningsfartyg. Tvåbäddshytter med golvstående sängar. Tax-free shopping.

Dag 2. Carlsbergs Glyptotek i Köpenhamn. Lunch i Humlebaek. Louisiana-museet. Buffemiddag på båten till Oslo. **Dag 3.** Vigelandsparken och Munchmuseet. Lunch på Voksenåsen i Oslo.

I priset ingår: resa med modern hel-turistbuss, 2 nätter i 2-bädds insideshytt, 2 frukostar, 3 luncher, ett smörgåsbord, en tvårätters middag, samtliga entréer och guidningar, färje- och vägavgifter, reseledares tjänster.

Tillägg: enkelhytt insides 380:-, fönsterhytt 200:-, frivilligt avbeställningsskydd 100:-/pers

Pris: 2 745 kr om 40 personer anmäler sig (max antal 44 personer).

Preliminär anmälan till Senioruniversitetets kansli, tel. 018-24 35 01. Första anmälningdag tisdagen den 12 december 2006. Som vanligt gäller först-till-kvarn-principen.

Som förberedelse till resan anordnas några seminarier (Se i Aktiviteter under seminarier). Dag, tid och plats meddelas senare. Förtur gäller för dem som deltar i resan.

27 maj–1 juni 2007

Gotlands natur och kultur

Under några försommar dagar studerar vi blommor, fåglar, fossil, gotländsk kyrkonst och gotländsk historia. Även det moderna Gotland kommer vi att få veta lite om under en föreläsning med efterföljande frågestund. Att få komma till Gotland före de stora turistströmmarna är något att minnas. Kyrkorna, Visby med ringmuren och sina gamla hus, språket – man kommer till en annan värld. Efter

föreläsningar på Hemse folkhögskola får vi ut i verkligheten och ser Gotland från Hoburgen i söder till kalkbruken i norr. En hel dag vandrar vi på Stora Karlsö bland blommande orkidéer och häckande sillgrisslor. Avslutning sker i Visby med bl.a. DBW:s botaniska trädgård.

Vår utgångspunkt blir Hemse folkhögskola. Vi räknar med att kunna disponera dubbelrum och några enkelrum. Dagsprogrammen kommer att bestå av föreläsningar och utflykter samt vissa kvällsaktiviteter. Utflykterna innebär vandring i delvis inte helt lätt terräng. Lämplig utrustning är kikare, kamera, flora, fågelbok och andra handböcker. Visst studiematerial kan lånas på folkhögskolan.

Läs gärna reserapporten från resan 2004 i augustin umret av Medlemsladet samma år eller på webbplatsen.

Denna resa genomförs tillsammans med vårt systeruniversitet i Stockholm.

Ytterligare information lämnas till kursdeltagarna så snart anmälningstiden gått ut.

Kursavgift för vistelsen på Gotland

3 300 kr per person för plats i dubbelrum med ett tillägg av 625 kr för den som vill ha enkelrum. I priset ingår föreläsningar, utflykter och vissa kvällsaktiviteter, alla entréavgifter, fem övernattningsar på Hemse folkhögskola (samtliga rum med egen dusch och toalett), helpension, båtresa till Stora Karlsö tur och retur samt folkhögskolans buss Visby-Hemse tur och retur. OBS! Resan till Gotland ingår ej i priset ovan.

Pensionärspris ToR Nynäshamn – Visby ca 430 kr.

Anmälan:

Första anmälningdag: torsdagen den 14 dec. Anmälan måste dock vara expeditionen tillhanda senast den 1 februari. Anmälan är bindande. Ange om dubbelrum är ett tänkbart alternativ. Information om beställning av biljetter med Gotlandsfärjan samt övrig information skickas ut snarast efter den 1 februari.

RESAN TILL REIMS

AIUTA som ju är en akronym för senioruniversitetens världsorganisation, kongressade 20–23 september i den gamla ”kröningsstaden” Reims i Frankrikes nordöstra hörn. Där kröntes de franska kungarna så länge de fanns kvar, i den berömda katedralen. På deltagarlistan nämndes 224 namn – av dessa hade 105 fransk adress. Av de utländska delegationerna var den kinesiska en av de största, med nio deltagare. Sverige representerades enbart av vårt eget senioruniversitet (Maj och Hans Aldskogius, Jarl Lundin och undertecknad). Innan den egentliga konferensen startade sammanträdde AIUTA:s styrelse med en diger agenda. Bl.a. förbereddes de val som skulle äga rum senare under veckan. Naturligtvis diskuterades också den finansiella kris som AIUTA befinner sig i. Hur ska man kunna rekrytera flera medlemmar och var ska man lägga nivån för medlemsavgifter?

Kongressen i Reims som var den 23:e i ordningen inkluderade ett firande av AIUTA:s 30-årsjubileum. Första dagen talade därför François Vellas om sin far, Pierre, ansedd som grundare av associationen. Två workshops sattes igång: Vilka resultat har uppnåtts på de fem kontinenterna? respektive Det kollektiva minnet och den kulturella överföringen. Ett effektivt arbete i dessa grupper störcdes mycket av dåligt förberedda diskussionsledare och av det faktum att tolkningen mellan språken inte fungerade så bra. I huvudsessionerna fanns däremot simultantolkare som hängde med mycket bra mellan det vanligaste konferensspråket franska och det mest efterfrågade språket engelska. Första dagen avslutades med en mottagning hos borgmästaren i hans stadshus och i anslutning därtill en körkonsert i den imponanta katedralen.

Andra dagen startade med AIUTA:s generalförsamling, där 18 länder ropades upp som legitima röstande till valet av den nya styrelsen och föreningens ordförande. Den kanadensiske Jean-Louis Levesque avslutade i och med denna kongress sin mandatperiod. Ny ordförande (President) blev engelsmannen Stanley Miller. Undertecknad övertog Majas plats i styrelsen med Jarl som suppleant. Valet blev något kaotiskt därigenom att presidiet, d.v.s. vice ordförande, sekreterare och kassör inte utsågs. Millers diplomatiska förmåga räckte kanske till att i någon mån återställa ordningen och få de tidigare funktionärerna att stå kvar provisoriskt fram till nästa styrelsemöte i januari 2007.

Därefter fortsatte konferensen med ytterligare inlägg och två nya workshops, med tema AIUTA:s framtid och Ny metodik i seniorers lärande. Vi fick bl.a. lära oss att vi i stället för att diskutera ”problem” borde tala om ”utmaningar”. Känns det igen? De fyra gruppernas resultat presenterades som sista inslag under fredagens eftermiddag och kommer troligen att på något sätt redovisas skriftligt. Ytter-

ligare en föreläsning bör nämnas, en särklassig exposé över samhällsutvecklingen i västerlandet av sociologiprofessorn Michel Maffesoli. Ett tiotal tänkare hann han citera under sin föreläsning, alla relevanta för hans egna idéer om samhällets förändring.

Fredagskvällen ägnades åt konferensmiddag på Caveau de Castelnaud, som möjligen någon champagnekännare har hört talas om. Denna dryck var den genomgående vinsorten under middagen – tydligen finns det passande typer av champagne för alla moment i en fullmatad fransk festmåltid.

Under lördagens förmiddagssession, kongressens sista, försökte man sig på sammanfattningar av arbetet och därefter inte mindre än fem avslutningsanföranden av lokala och regionala potentater. Dessutom fick vi veta att nästa AIUTA-konferens, den 24:de kommer att äga rum i Turin 2008.

Till sist ett citat: ”un viellard assis voit plus loin qu’un enfant debout” (en sittande gamling ser längre än ett barn som står upp”). (Avgående presidenten Levesque) Det låter väl hoppfullt!

GUNNAR TIBELL

Evolutionbiologi

– små steg, lång vandring

Seminarie serien Forskning och framsteg har i höst fortsatt med en räkka intressanta föreläsningar inom olika ämnesområden. Den 26 oktober gästades vi av Staffan Ulfstrand, professor emeritus i zoöekologi. Före seminariet ställde han sig vänligt till förfogande för en kort intervju.

När väcktes intresset för biologi, hur utvecklades det?

Skånes ornitologiska förening blev inkör sporten för den 12-åriga Staffan Ulfstrand. Föreningen hade förmånen att samarbeta med professorer och forskare vid zoologiska institutonen i Lund och där grundlades ett livslångt intresse och engagemang i ekologiska frågor (som en hopplös biologilärare inte lyckades ta död på).

Hans forskning kom att inriktas mot evolution sbiologi och beteendebiologi. Det var nya spännande vetenskapsområden som växte fram på 1950-talet. Nya synsätt och metoder inom djurforskningen visade att det är mindre som skiljer människor och djur än vad vi länge trott. Man fann många paralleller till våra egna beteendemönster, intressanta samband mellan människa och miljö. Spektakulära fossilfynd bidrog också till att kasta nytt ljus över arternas utveckling.

Det finns ett stort lekmannaintresse för frågor om livets uppkomst. Staffan Ulfstrand har genom åren generöst delat med sig av sitt vetande i föreläsningar, artiklar och böcker. Den prisbelönta boken *Savannliv* är en medryckande och detaljrik studie av de afrikanska savannerna, vårt urhem, som gett oss vår artspecifika natur. Den första resan till Afrika gjordes 1958; den gav också den första kon-

takten med familjen Leakey som leder utgrävningar och fortfarande med outtröttlig energi söker efter fossila hominider i östra Afrika. Staffan Ulfstrand har gjort många resor dit sedan dess, både ensam och som reseledare.

Vi talar om forskningens snabba framsteg. Nya data strömmar oavbrutet in, det är nästan svårt att hänga med. Modern genforskning och DNA-analys har skjutit gamla hypoteser i sank. Bland andra har den svenske genetikern Svante Pääbo lämnat viktiga bidrag till kunskapen om vårt stamträd. Att redovisa vetenskapens nuvarande ståndpunkt är problematiskt när det ständigt pågår sökande, modifiering komplettering.

Det evolutionära tidsperspektivet för arten människa är svindlande. Det är en resa som började för sex miljoner år sedan och den är inte helt enkel att sammanfatta.

– I TV fick jag en gång 6 minuter och 47 sekunder på mig att redogöra för livets historia, säger Staffan Ulfstrand med ett leende.

Senioruniversitetet erbjöd något längre tid för detta fängslande ämne. Här följer ett alltför kort referat:

Människans tillblivelse kan inte liknas vid ett stamträd, snarare vid en risig buske, med förgreningar åt många håll, några med kort livslängd, andra längre. Nya arter uppstår för det mesta genom att en viss art av någon anledning delas i två populationer. Så skedde i östra Afrika för ca sex miljoner år sedan. Den ena av dessa populationer blev stamform till den linje, hominidlinjen, som efter genomgripande ombyggnad skulle ge upphov till dagens människa. Modern mole-

kylärgenetik har av allt att döma bevisat att vår art bara är 200 000 år gammal, att alla människor härstammar från Afrika och att neandertalarna inte är våra förfäder.

De fossilfynd som gjorts i Afrika under de senaste decennierna har väsentligt ökat vår kunskap. Mängden fossila kvarlevor påverkas av populationernas livsmiljö: savannernas torra mark har gynnat bevarandet av fossil från hominider medan fossil från schimpanslinjen förstörts av regnskogens fukt.

Vilka är hominidernas speciella särmärken? Tvåbentheten är en fundamental uppfinning. Trädlevande arter är baktunga, vilket gynnat utvecklingen av tvåbent förflyttning på marken, snarare än fyrbent. Det gjorde också den av klimatförändring betingade flytten från regnskog till savann, där man behövde röra sig över större områden. Längre underben blev en energibesparande förändring. Samtidigt behölls klättermågan länge, säkert en trygghetsfråga. Det omtalade skelettfyndet Lucy visar en varelse med korta ben och långa armar; hon gick utan tvivel på två ben men var säkert också duktig på att klättra.

Lucy var en liten nätt kvinna, ungefär en meter lång. Männerna var både längre och tyngre hos denna hominidform. Det är ett indicium på stark konkurrens mellan männen om kvinnorna och selektion till förmån för storvuxna män. Val av partner är en

Staffan Ulfstrand

överlevnadsfråga för arten. En kraftfull sexuell selektion leder till anpassningar som gynnar individens möjlighet att hävda sig i konkurrensen. Otoliga är de sätt, ornament, som används av människor och individer av andra arter för att signalera sina utmärkta egenskaper.

Inte minst för fortplantningen ger flockbildning stora fördelar. Flockarnas storlek varierar men inom alla gäller det för individen att sköta sina relationer på bästa sätt och helst öka sin prestige i flocken. Det finns en accepterad uppfattning att vi utvecklat vår stora hjärna därför att vi därigenom bättre kan klara vårt sociala liv. Man frågar sig för vilken gruppstorlek vår hjärna är anpassad. Hur stort får ett nätverk bli?

De mekanismer som styr beteendet i en grupp bottnar i individernas egoistiska strävan att bevara en gynnsam social situation. Det gäller alla arter. Men det finns också beteenden utanför detta mönster: hur har den oegennyttiga hjälpsamheten utvecklats?

Många frågor ställdes efter föredraget, många återstår att ställa. Vi hoppas på en fortsättning.

Det blir troligen en resa till Afrika nästa sommar. Man får nästan lust att följa med.

MARIE-LOUISE VOGEL

POEM LIGHT

Att skriva lyrik är ganska så lätt
om vikten på dikten får vara detsamma
Men ska resultatet få fullare märke
och bli lite tyngre, få en djupare färg
får man arbeta på "i sitt anletes svett"
och gärna tillhöra de mer arbetsamma

Men håller man på medan tiden går
och man inte längre tillhör de yngre
Ja, håller man på, år efter år
blir poesin både bättre och tyngre
Då även den allra magraste dikt
kan få en betydande specifik vikt

Gunnar Ekbohm

Resan till Hamburg

Wenn Engel reisen, lacht der Himmel (när änglar reser, skrattar himlen), säger ett tyskt talesätt, så Hamburg tog emot oss med strålande väder vecka 43.

Vårt utbyte med Hamburgs senioruniversitet blev mycket givande. Bland annat kan nämnas rådhusbesök och konsert i der Michel (Mikaelikyrkan, Hamburgs signatur), med guidning av der Hauptpastor, en välutalare av format, besök i hamnkvarteren där en ny stadsdel växer fram. Vi fick ömma ben och ryggar under ett intressant besök hos Airbus, vars största jätte dock fortfarande var hemlig. Vi lärde oss att vi på våra flygresor innesluts av ett tunt skal av papp och Kunststoff (syntetmaterial)!

Inte trodde vi att man kunde göra balett av Thomas Manns *Döden i Venedig* men det kunde man. J. Neumeisters iscensättning var lysande!

Vi hade seminarium där vi diskuterade och jämförde våra senioruniversitet. I Hamburg är verksamheten helt knuten till universitetet och beroende av professorers välvilja att öppna sina kurser för "äldre vuxna". Man betonade särskilt värdet av kontakten med de yngre studenterna.

Våra Gastgeber (värdar) visade oss en rörande omsorg. För att inte tala om alla bildande frukost- och kvälls-

samtal! Allt detta upplevde vi på tyska.

Men när vi kom hem efter en hotellnatt på Lufthansas bekostnad hade himlen slutat skratta.

Nu ser vi fram mot våra tyska vänners besök hos oss i vår.

KARIN LOHE

INTERNATIONELLT

Uppsala Senioruniversitet (USU) är medlem i två internationella nätverk, AIUTA och EFOS – European Federation of Older Students at the Universities, där senioruniversitet från nio olika länder är representerade. EFOS webbplats har adress www.efos-europa.eu.

Undertecknad är medlem i EFOS styrelse och har nyligen återvänt från ett styrelsemöte i Wien. Där diskuterades bl.a. en ansökan till EU (Grundtvig 2) om projektmedel för projektet EFOSEC – EFOS Enlargement and Cooperation för läsåret 2007/2008 samt en enkät till våra medlemmar. Några av er kommer att få en sådan enkät översatt till svenska att besvara i januari 2007. I oktober 2007 är det dags för Uppsala Senioruniversitet att vara värd för ett styrelsemöte inom EFOS.

MAJ ALDSKOGIUS

Från skrivarstugan

Jularna som försvann

Jag skrek inte när han skar i min arm. Fast det gjorde ont – värre än vad jag någonsin känt.

– Du har dej själv att skylla, sa mamma om och om igen, vad hade du under magasinet att göra.

Det visste hon ju. Där låg fyra nästan nyfödda kattungar gömda. Att kattmamman var lika lättretad som min egen visste jag inte. Julefrid hade alla talat om de här dagarna. Den långa rispan i handleden försökte jag dölja.

Men några dagar senare gick blå strimmor upp mot min armhåla. När mamma upptäckte dem blev det uppståndelse. Pappa tog det lugnt men var vit i ansiktet när vi äntligen kom iväg till lasarettet på spark, vårt enda vinterfordon. Pappa sparkade fort, jag satt på, med amen i luften och mamma sprang bredvid, än på den ena sidan, än på den andra. Hon smågrälade.

– Det var sista gången vi firade jul i ditt föräldrahem, sa mamma.

Det var hos farfar och farmor det.

– Va, sa pappa, vad menar du med det?

Och då talade mamma om vad hon menade.

– Hela julaftonen s förmiddag satt du och groggade med din far och du som inget tål var full innan middagen.

– Riktigt full var jag väl inte ändå.

– Sedan spädde ni på efter julklapparna och bara försvann innan kvällsgröten. I soffan hittade jag dej, där flickan och jag skulle ha legat. Vi fick ta den smala dragspelssången.

– Jag skulle bara vila en stund, farfar ju mera van, du vet.

– Och varför hade din mamma lagt just oss i ”skräprummet”. Där fick vi ligga i fjol också. Och flickan blir oregerlig. Springer vilt i smutsiga stall och grishus. Grät och skrek över att julklappsdockan såg ut som en dam och inte gick att klä av. Den som farmor vunnit på syföreningsauktionen. Vad jag skämdes. Och sen slåss med kattan.

– Men, ett barn! Hon är bara sex.

– Och julotteresan. Du borde förstått att du inte kunde köra unghästen! Och med den gamla risiga kappsåden.

Jag visste vad de pratade om fast jag inte varit med. Mamma hade berättat om det flera gånger. Farfar också – och han skrattade.

– Sitta på hög kuskbock därframme så att hästen sparkar snö i ögonen. Vi var de enda som gick omkull! Diket vid Posten, hur kunde du glömma det, där bodde ju din gamla flamma. Du bara försvann i snön. Tur att jag satt fastspänd.

Pappa sa ingenting. Mamma teg också. Hon drog litet på munnen.

– Gud så löjligt! Men det blir som jag har sagt. Aldrig mer jul hos dina föräldrar.

Det värkte i armen. Jag hoppades att mamma inte menade allvar. Det skulle bli ensamma jular utan farbröder, fastrar, kusiner och kattungar.

Sedan var vi framme.